

ጋዜጣዊ መግለጺ ቀዳማይቲ ሚኒስትር ኖርወይ 12 ግንቦት 2021

ዝኸበርኩንን ዝኸበርኩምን

ሕጂ ልዕሊ 1.5 ሚሊዮን ኖርወይያን ብውሑዱ ሓንቲ መርፍእ ክታበት ተወጊአም ኣለዉ። ካብዚአም ኣስታት ፍርቂ ሚሊዮን ምሉእ ዝተኸተቡ እዮም።

መደብ ክታበት ከምቲ መዲብናዮ ዘለና እንተደኣ ከይዳልና ኣብ መወዳእታ ወርሒ ሓምለን መጀመርታ ወርሒ ነሓስን ኩሎም ልዕሊ 18 ዝዕድሚአም ቀዳማይቲ መርፍእ ክታበት ክወሃቦም ዕድል ክረኽቡ ኢዮም።

ንኮሮና ቫይረስ ንምምካት ኣብ ነካይዶ ዘለና ቃልሲ ሓደ ካብቶም ቀንዲ ኣገደስቲ መሳርያታት ክታበት እዩ። ናብ ንቡር ክመልሰና ይኸእል እዩ። ከምኡ'ውን ዝያዳ ናጽነት ከም'ንረከብ ክገብር ይኸእል እዩ።

እዚ ጋዜጣዊ መግለጺ ብዛዕባ እዚ ዝስዕብ እዩ ክኸውን፡

- ኣብቶም ዘለዉና ክታበታት ተሞርኪስና ብኸመይ ኢና ንገሊአም ጉጅለታት ቀዳምነት ክንህብ ዘለና
- ኣየኖት ክታበታት ኢና ኣብ ኖርወይ ክንጥቀመሎም ዘለና

ንገዳሽቲ ቀዳምነት ምሃብ

ኣብቲ ቀዳማይ ክፋል መደብ ክታበት እቶም ልዕሊ 45 ዝዕድሚአም ተነካእቲ ጉጅለታትን ሰራሕተኛታትን ጥዕናን ኢና ቀዳምነት ንህቦም።

ሸሕ'ኳ ንካልኣት ቀዳምነት ክንህብ ብዙሓት እማመታት ወላ እኳ እንተቐረቡ ካብ መርገጺና ምንቕ ከይበልና ኢና ክንከታትብ ጸኒሕና ዘለና። እዚ ቅኑዕ ውሳኔ እዩ ኔሩ በሃልቲ ኢና።

ሕጂ ናብቲ ካልኣይ ክፋል መደብ ክታበት ኣብ ንሰግረሉ እዋን መንግስቲ እዚ ዝስዕብ ክገብር ወሲኑ ኣሎ፡

- ካብ ክሊ ዕድመ 18 ክሳብ 24 ዓመት ዝርከቡ ምስ ካብ ክሊ ዕድመ 40 ክሳብ 44 ዓመት ዝርከቡ ኣብ ሓደ እዋን ንክኸተቡ
- ኣብ መወዳእታ ነቶም ካብ ክሊ ዕድመ 25 ክሳብ 39 ዓመት ዘለዉ ንክንከትብ

መንግስቲ ነቶም ዝነኣሱ ኣቐዲሙ ዝሰርዓሉ ዘሎ ምኽንያታት ገሊኡ ከምዚ ዝስዕብ ይመስል፡

- ዝበዝሐ ለብዒ ዝረኣየሎም ዘሎ ንኣሸቱ ብምዃኖም፡፡ ልዕሊ ዕድመ መንእሰያት ካብ ዕብይ ዝበሉ ሰባት ዝያዳ ይሕወሱ ብምዃኖም ለብዒ ንኸስፋሕፍሕ ዝያዳ ግደ ብምህላዎም ኢዩ፡፡
- ኣብ እዋን ለበዳ ሸሕ'ኳ መንግስቲ ንቁልዑን ንኣሸቱን ቀዳምነት ይወሃብ እኳ እንተነበረ፡ እቶም ስጉምትታት ንብዙሓት ንኣሸቱ ከቢድ ተጽዕኖ እዩ ኣውራጁሎም ጸኒሑ፡፡

ውሳኔ መንግስቲ ምስ ምኽርታት ትካል ህዝባዊ ጥዕና ዝቃደው ኢዩ፡፡

ንህይወትን ጥዕናን ዘምጽኦ ብዙሕ ለውጢ እኳ ወላ እንተዘይሃለወ ትካል ህዝባዊ ጥዕና ብዘካየዱዎ ውህሉል ገምጋም ደቂ 45 ዓመት ምኽታብ ምስ ወዳእና ኣብ ክልታት ዕድመ 18-24ን 40-44ን ዘለዉ ቀዳምነት ምስ ንህቦም እዮም እዞም ክታብታት ዝበለጸ ኣድማዕነት ዝህልዎም፡፡

ኣብ ክሊ ዕድመ 40-44 ዝርከቡ ከቢድ ሕማም ንኸሕዞም ዘሎ ተኸእሎ ቍሩብ ይዛይድ ብምዃኑን እቶም ኣብ ክሊ ዕድመ 18-25 ዓመት ዘለዉ ድማ ንኸልከፉ ዝያዳ ተኸእሎ ስለ ዘለዎምን ዘመልከቱሉ ነጥብታት እዩ፡፡

ብውህሉሉ ነዞም ጉጅለታት ቀዳምነት ምሃብ ዝበለጸ ኣድማዕነት ኣሎዎ ዝብል ነጥቢ እዩ ንመንግስቲ ወሳኔ ተራ ክህልዎ ክኢሉ፡፡

ከምዚ ብምግባር ሕብረተሰብና ብዝቐልጠፈ ዳግማይ ክኸፈት ባይታ ነጣጥሕ ኣለና፡፡

ዳግመ ጀግራፍያዊ ምምቕራሕ

መንግስቲ ዝሰፍሐ ዳግመ ጀግራፍያዊ ምምቕራሕ ክታብታት ንክካየድ ወሲኑ ኣሎ፡ ይኹን ደኣ እምበር ገለ ክማልኡ ዘለዎም ቅድመ-ኩነታት ኣሎዉ፡፡

እዚ ለበዳ ዘውረደልና ማህሰይትታት ምዕሩይ ኣይነበረን፡፡ ኣብ ገሊኡን ንኡሳን ዞባታት ዳርጋ ለብዒ ኣይነበረን ክበሃል ይከኣል፡፡ ኣብ ገሊኡ ክፋላት ሃገርና ግን ለብዒ ሓንሳእ ምስ ገነነ ምንቕ ምባል ዝኣበየሉ ኣሎ፡ ብሰንኩ ድማ ኣብኡ ዘለዉ ተቐማጦ ንንውሕ ዝበለ ግዜ ብተረርቲ ስጉምትታት

ተቆይደም ከነብሩ ተገዲደም አሎው። ስለዚህ ትካል ህዝባዊ ጥዕና ነቲ ጀግራፍያዊ ምምቕራሕ ክታበታት ከምብሓድሽ ክርእዩዎ መንግስቲ ሓቲቱዎ አሎ።

ነተን ኣብ ምብራቕ ኖርወይ ዝርከባ 24 ንኡሳን ዞባታት ናተን ብጽሒት ክታበት እንተደኣ ዛይዱ እቶም ከቢድ ሕማም ዝሓሙ ሰባት ቊሩብ ክውሑዱ እዮም በሃልቲ'ዮም ትካል ህዝባዊ ጥዕና።

ከምዚ ዓይነት ዳግመ ምምቕራሕ ብምክያድ ብሃገር ደረጃ ስጉምትታት ኣብ ሓደ እዋን ከነፋኹሶም ዝያዳ ኣኸእሎ ክህበና እዩ ይብሉ።

መታን እተን ኣብ ማእከላይ ምብራቕ ኖርወይ ዝርከባ ንኡሳን ዞባታት እቲ ንነዊሕ እዋን ብተረርቲ ስጉምትታት ተቆይደን ክኹዳ ዝተገደዳሉ ኩናትት ኣብ ወቕቲ ጽድያን ክረምትን እውን ንከይቕጽል ንክገላገላ ብዝብል ኢዩ።

ክሳብ ኩሎም ልዕሊ 18 ዓመት ዝዕድሚኦም ሰባት ሓንቲ መርፍእ ክታበት ክውግኡ ዕድል ዝረኸቡ እዘን ንኡሳን ዞባታት ካብቲ ዝግብኡን ተወሳኺ 80 ሚእታዊት ክታበታት ክወሃቡን ትካል ህዝባዊ ጥዕና ምሕጽንታኦም ኣሕሊፎም አለው። ብመሰረት እዚ እማመ 319 ንኡሳን ዞባታት ኣብ ወርሒ ሰነ ካብ 40 ክሳብ 50 ሚእታዊት ካብ ክታበታተን ክረክባ አለውን፡ 13 ንኡሳን-ዞባታት ግን ዝኹነ ለውጢ ኣይክህልወንን እዩ ማለት እዩ።

ብመሰረት እማመ ትካል ህዝባዊ ጥዕና ካብተን ክታበታት ክረክባ ዘለወን ንኡሳን ዞባታት ገሊኡን ኣብዚ ቀረባ እዋን ዓበይቲ ለብዕታት ክባራዕ ዝተራእየለን እዩን። እዚ ድማ ብሚዛናዊ ኣገባብ ንምግምጋሙ የጸግም።

ኣቕሪቦም ዘለዉ እማመ ኣብ ቁጽሪ ሕሙማትን ምወታትን ዘምጽኦ ዓበይቲ ፍልልያት ኣይክህሉን እዩ። ትካል ህዝባዊ ጥዕና ከቢድ ሕማም ዝሓሙ ቊሩብ ክውሑዱ እዮም በሃልቲ ኢዮም።

እቲ ተወሳኺ ዳግመ ጀግራፍያዊ ምምቕራሕ ክታበታት ክካየድ ቀሪቡ ዘሎ ምኽሪ መንግስቲ ብወገኑ ሓንገግቲ ብምባል ኢዩ ክኸተሎ ደልዩ ዘሎ።

እቲ ቀንዲ ኣገዳሲ ምኽንያት ነዚ ዘውዕለና ዘሎ መላእ ኖርወይ ንኸፍተሉ ግዜ ቊሩብ ከነቕድም ዘኸእለና ብምጻኑ እዩ።

ኣብዚ ቊልውላው ብሓባር ኢና ክንጓዓዝ ጸኒሕና።

ዕላማና ከኣ ካብዚ ቊልውላው ብሓባር ክንወጽእ እዩ።

እንተኾነ ግና እዞም ግምጋመታት እዚኦም ቀለልቲ ኮይኖም ኣይረኹብናዮምን።

ዝሰፍሐ ዳግመ ምምቕራሕ እንተደኣ ተኸይዱ ግሰጋሰ መደብ ክታበት ክሃስዮ ይኸእል እዩ ዝብል ቫቕሎት ኣሎዎ መንግስቲ። እዞን ንኡሳን ዘቦታት ኣብቲ ዕረፍቲ ዝውሰደሉ ወርሒ ሓምለ ብዙሕ ክታበታት ክወሃበን እዩ።

ብመሰረት እማመ ትካል ህዝባዊ ጥዕና ኣብ ወርሒ ሰነ ክታበታት ዝቕነሰለን ንኡሳን ዘቦታት እቲ ዝተወሰደለን ኣብ ወርሒ ሓምለ ክምለሰለን እዩ። ኣብ ርእሲ እቶም ክወሃቦም ተመዲቡ ዝነበረ ክታበታት እዩ እዚ። ስለዚ ክሳብ ክንድዚ ዝምሕጸሩ ግዜ ንብዙሓት ሰባት ኣብዘን ንኡሳን ዘቦታት ክኸትቡ ዓቕምታት ኣሎዎም ድዩ ዝብል ሕቶ ክለዓል ከኣ ግድን እዩ።

ነዘን 24 ንኡሳን ዘቦታት ምብራቕ ኖርወይ ካብ 60 ክሳብ 80 ሚእታዊት ተወሳኺ ክታበታት ምሃብ መኸሰቡ ዳርጋ ማዕረ እዩ ዝብል ገምጋም ኣካዲዶም ኣሎዉ ትካል ህዝባዊ ጥዕና። መንግስቲ 60 ሚእታዊት ክኸውን ኣፍቂዱ ኣሎ። ከምዚ ብምግባር ኣብ ወርሒ ሰነ እተን ዝተረፉ ንኡሳን ዘቦታት ዘሕድረለን ጸዕቂ ይቕንሰለን።

ውሳኔ መንግስቲ ክልተ ኣገደሰቲ ከማልኡ ዘለዎም ቅድመ-ኩነታት ዝሓዘለ ኢዩ፡

ኣብ ወርሒ ሰነን መጀመርታ ወርሒ ሓምለን ክታበታት ዝቕነሰለን ንኡሳን ዘቦታት ኣብ መወዳእታ ክፋላ-ሓምለ ነዚ ጋግ ዘሸፍን ዓቕምታት ከምዘለወን ከነረጋግጽ ኣለና።

ምስ ኣመሓደርቲ ዘቦታት ብምትሕብባር ንኡሳን ዘቦታት ኣብ ቅነ ዓመታዊ ዕረፍቲ ወርሒ ሓምለ ከምቲ መዲብናዮ ዘለና ክታበታት ክህባ ዝኸእላ እንተኸይነን ከነጻሪ መታን ከነዘራርበን ኢና። እቲ ኣመቓራርሓ ክቕየር እንተደኣ ኮይኑ ቅድሚ ዝኣገረ ህዝብና ብምሉኡ ዝኸተበሉ ግዜ ንከይዳናጎ ከነረጋግጽ ክንክእል ኣለና።

እተን ተወሳኺ ክታበታት ክወሃበን ዝበሃላ ዘለዎ 24 ንኡሳን ዘቦታት ምብራቕ ኖርወይ ቅኑዓት ድዮን ኣይኮናን ንዝብል ትካል ህዝባዊ ጥዕናን ቤት-ጽሕፈት ጉዳያት ጥዕናን ቅልጡፍ ገምጋም ከካይዱልና ሓቲትናዮም ኣለና። እዞን 24 ንኡሳን ዘቦታት ንነዊሕ ግዜ ብዘይ ምቁራጽ ልዑል ለብዒ እዩ ክረኣየለን ጸኒሑ ዘሎ። ከም ተወሳኺ ብምክንያት ህሉው ኩነታት ለብዒ ቀዳመነት ክወሃበን ዝግብኣን ንኡሳን ዘቦታት እንተደኣ ሃልዮን ወይ ክታበታት ከየረኸባ ንኸተርፉ ሕድገት ክግበረለን ዝግብኣን እንተደኣ ሃልዮን'ውን ክንግምግሞ ኣለና።

እዞን ክልተ ዝተጠቐሳ ነጥብታት ገምጋም ምስ ወድኡ፡ ብቕልጡፍ ተወሳኺ ዳግመ ምምቕራሕ ብኸመይ ዓይነት መገዲ ክፍጸም ከምዘለዎ ጭቡጥ ሓበሬታ ከነቕርብ ኢና።

ፍሉያት ሰብ ሞያታት ቀዳምነት ክወሃቦም ዝግብኦም እንተደኣ ኮይኑ ብፍላይ ድማ መምሃራን ትካል ህዝባዊ ጥዕና ክግምግሙልና ውን መንግስቲ ሓቲቱዎም ኔሩ ኢዩ። ብመሰረት ግምጋም ትካል ህዝባዊ ጥዕና ዝሃቡና ምኽሪ ንክይንውዕሎ ኢዩ። መንግስቲ ንምኽሪ ትካል ህዝባዊ ጥዕና ክኸተሎ'ዩ። ብሃገር ደረጃ ክርክ እንከሎ መምሃራን ካብ ካልኣት ሞየኛታት ዝያዳ ይልከፉ የለዉን። ኣብ ልዑል ለብዒ ዘለዎ ቦታታት ከም ኣስሎ ዝኣመሰሉ መምሃራን ንመልከፍቲ ቁሩብ ዝያዳ ትቕልዕ ኢሎም ኢዮም። ይኹን ደኣ እምበር ሕጂ እተን ነዊሕ ግዜ ልዑል ለብዒ ዝተራእየለን ቦታታት ቀዳምነት ክወሃቦም ዝብል ውሳኔ ብምውሳኔ ዝያዳ ክታቦታት ክወሃቦን እዩ። ከምዚ ብምዃኑ ኣብዘም ቦታታት ዘለዉ መምሃራንን ሰራሕተኛታት ኣጸደ-ህጻናትን ውን ብዝቐልጠፈ ክኸተቡ እዮም ማለት እዩ።

ሕጂ ብዙሕ ክታቦታት ዝኹን ምምዘንባላት ከይተላዕለ ብቐጻሊ ይመጻና ኣሎ። ብዝለዓለ ተኸእሎ ኣብ ወርሒ ነሓስ ቅድሚ ትምህርቲ ዝጅምረሉ እዋን ኩሎም ልዕሊ 18 ዝዕድሚኦም ሰባት ብምሉኦም ክታቦት ክወስዱ ዕድል ክረኽቡ ኢዮም። ክታቦታት ከምቲ ተጸቢናዮ ዘለና ከይመጹ እንተደኣ ተሪፎም ግን፡ መምሃራንን ሰራሕተኛታት ኣጸደ-ህጻናትን ቀዳምነት ምሃብ ዝብል ሕቶ ከም ብሓድሽ ተላዒሉ ክግምገም ኢዩ።

ኣየኖት ክታቦታት

ትካል ህዝባዊ ጥዕና ክታቦታት ኣስትራዘኔካን ያንሰንን ካብ መደብ-ንኡሳን ዘቦታት ክትበት ኖርወይ ከነውጽኦ እዮም ተማሕጺኖምና ዘለዉ።

ቅድሚ ናይ መወዳእታ ውሳኔ ምውሳንና መንግስቲ ብላሽ ቮርላንድ ዝምራሕ ጉጅለ ክኢላታት ሰፊሕ ገምጋም ንከካይዱ ተሓቲቶም ኔሮም።

ምኽሪ እዛ ጉጅለ ክኢላታት ክታቦታት ኣስትራዘኔካን ያንሰንን ሕጂ ክንጥቀመሎም የብልናን ዝብል ኢዩ። እዞም ክታቦታት ካብ ከቢድ ሕማም ንምክልኻል ኣድማዕቲ ከምዝኹኑን ከበድቲ ጐር-ሳዕቤናት ከኣ ሳሕቲ ጥራሕ ከምዝርክ እውን ብወገኑ ኣስሚርምሉ ኢዩ። ኮይኑ ከብቕዕ ግና ሕጂ እንተዘይተጠቐምናሎም ዝሓሸ ኢዩ ዝብል ምሕጽንታ ዝህቡሉ ዘለዉ ምኽንያታት እዚ ዝስዕብ እዩ፡

- ለብዒ ብተዛማዲ ኣብ ኖርወይ ትሑት ብምዃኑ
- ካልኣት ዓይነታት ክታቦታት ብዙሕ ንረክብ ብምህላውናን ኢዩ

ስለዚህ አስትራዘኔካ ካብ መደብ ክታበት ኖርወይ ንሓዋሩ ንክእለ ወሲኑ ኣሎ መንግስቲ።

ክታበት ያንሰን ግና ኣብ መደብ-ክትበት ኖርወይ ንግዜኡ ተወንዚፉ ንክቕጽል ወሲኑ'ሎ መንግስቲ።
ንሓዋሩ ኣይክእለን ኢዩ።

ድሌትና መኻዚኖ ድሉውነት ምህናጽ እዩ። መታን ለብዒ እንተደኣ ልዒሉ ወይ ከኣ ካልኣት ክታበት ዝሰዓልና ትካላት ክታበታት ናይ ምስዳድ ዓቕመን ኣብ ዝጓደለሉ ክንጥቀመሉ ንክንበቕዕ ኢዩ።

ትካል ህዝባዊ ጥዕና ከምዚ ንክንገብር ተማሕጺንና ኣሎ። ያንሰን ኣብ ውድብ ሕቡራት መንግስታትን ኣመሪካን ብዙሓት ሃገራት ኤውሮፓን ይጥቀሙሉ ኣሎዉ። ስለዚ ኣብ መጻኢ ብዛዕባ እዚ ክታበትን ጎር-ሳዕቤናቱን ዝያዳ ኣፍልጦ ክንድልብ ክኸእለና እዩ።

ክታበት ያንሰን ተቐባልነት ዝረኸበ ክታበት እዩ። ኣብ ሃገራዊ መደብ ክታበት ክንጥቀመሉ ዘይመረጽናሉ ምኽንያት ኣብዚ እዋን እዚ ኣብ ህዝብና ትሑት ለብዒ ስለዘሎን ካልኣት ክታበታት ከኣ ብብዝሒ ይመጽና ስለ ዘሎን እዩ።

ነዚ ዝምልከት ኖርወይ ኣብ ፍሉይ ኩነታት ኢና ንርከብ ዘለና። ኣብ ብዙሓት ሃገራት ክታበት ያንሰን ለብዒ ንክምከት ልዑል ኣገዳስነትን ጥቕምን ክህልዎ እዩ። ኣብ ኖርወይ ግን እቶም ምናልባታዊ ጎር-ሳዕቤናት ዘምጽኡዎ ጸገማት ካብ ጥቕሙ ይልዕል ኢልና ስለዝገምገምና እዩ። ኣብ ብዙሓት ካልኣት ሃገራት ግን ካልእ ገምጋማት እዮም ክገብሩ ዘለዎም።

ኖርወይ ክታበታት ኣስትራዘኔካ ወይ ያንሰን ኣብ ሃገራዊ መደብ-ክትበት ከይተጠቐመትሎም ትተርፍ ብምህላዎ ኣብዚ ቐረባ እዋን ንኸትቦም ብዝሒ ሰባት ምስ ካልኣት ሃገራት ኤውሮፓ ብምንጽጻር ቅሩብ ክንድሕር ኢና። ይኹን ደኣ እምበር ኣብ ኖርወይ ህዝብና ኣብ መደብ ክታበት ልዑል እምነት ስለዘለዎ ክኸተቡ ዝደልዩ ብዙሓት እዮም። ስለዚ መስርሕ ክታበት ወላ'ኳ ዝወስደልና ግዜ ቀሩብ እንተነውሐ ልዑል ክፋል ህዝብና ክንከትቦም ልዑል ተኸእሎ ኣሎ። እቶም ንጥቀመሎም ክታበታት ከኣ ብጣዕሚ ኣድማዕቲ ዝኹኑ ክታበታት እዮም።

ንኩሎም ልዕሊ-ዕድመ ዝኹኑ ሰባት ዘጠቓለሉ ሃገራዊ መደብ-ክትበት ከምኒ ክታበታት ፋይዘር፣ ባዮንቴክን ሞደርናን ዝሓዘለ እዩ ክኸውን።

ወለንታውነት

ብዝቐለጠፈ ንክኸተቡ ብወለንትኦም ክታቦታት ያንሰንን ኣስትራዘኔካን ክኸተቡ ዝደልዩ ሰባት ክኸተቡ ይፈቐደሎም ዶ ዝብል ሕቶ መንግስቲ ገምጊሙዎ ኣሎ።

ጉጅለ ክኢላታት ክታቦታት ያንሰንን ኣስትራዘኔካን ካብ ስሩዕ መደብ ክታቦት ወጻኢ ክወሃቡ ዕድል ክኸፈት ደጊፎም ኣሎዉ። እንተኸኑ ብኸመይ ዓይነት ኣገባብ ይገበር ንዝብል ግን ርእይቶታቶም ይፈላለ እዩ።

ክታቦት ኣስትራዘኔካ ንሓዋሩ ካብ መደብ-ክትቦት ኖርወይ ነውጽኦ ካብ ሃለና እዞም ክታቦታት ብዝቐለጠፈ ካልኣት ክጥቀሙሎም ኣገዳሲ እዩ።

ክታቦታት ያንሰን ኣብ መኻዚኖ ድሉውነት ክንከዝኖም ኢና፡ እዚኣ ከኣ ሓንሳብ ትውግኦ ዓይነት ክታቦት ብምጅና መጠን ከተመሓድሮ ቀሊል እዩ። ስለዚ ካብ መደብ ክታቦት ኖርወይ ወጻኢ ብወለንታዊ ኣገባብ ዝወሃብ ክታቦት ያንሰን ጥራሕ እዩ ክኸውን ብምባል ውሳኔእኡ ኣሕሊፉ ኣሎ መንግስቲ።

እቲ ዝምልከቶ ውልቀ-ሰብ ብቐዳሕ ሓበሬታን ማዕዳን ምስ ተዋህቦ ኣስጋእነቱ ተገንዚቡ ነቲ ክታቦት ክወስዶ ይደሊ ድዩ ኣይደልን ባዕሉ ክግምግም ይኸእል እዩ ይብል መንግስቲ። ስለዚ ካብቶም ኮሚተ እቶም ዝወሓዱ ክኢላታት ደጊፉዎም ይረክቡ።

ይኹን ደኣ እምበር ቅድሚ ክታቦት ያንሰን ብወለንታውነት ክወሃብ ዕድል ምክፋትና በቦትኦም ከነትሕዞም ዘለና ነገራት ኣሎዉ።

እቲ ቀዳማይ ዝተወሰኑ ጉጅለታት ክታቦት ያንሰን ዘሕድረሎም ኣስጋእነት ካብ ምሒር ምልዓሉ ክወስዱዎ ዘይክእሉ እንተደኣ ሃልዮም ናብያተጽሕፈት ጉዳያት ጥዕና ክግምግሙልና ክንሓቶም ኢና።

እቲ ካልኣይ ድማ መታን እቲ ዝምልከቶ ውልቀ-ሰብ ክውስን ከሎ ኣብ ብቐዳሕ ምሉእን ሓበሬታ ዝተሞርኮሰ ውሳኔ ክውስን ብዛዕባ እቲ ክታቦት ብቐዳሕ ሓበሬታ ንክወሃብ ከነረጋግጽ ኣለና።

ሳልሳይ ድማ እዞም ክታቦታት ብመን እዮም ክወሃቡ'ውን ከነነጽሮ ኣለና። እቶም ብወለንትኦም ክታቦት ያንሰን ክኸተቡ ዝደልዩ ምስ ቀዋሚ ሓኪሞም ኣቐዲሞም ክዛረቡ ከምዘለዎም ከም ሓደ ቅድመ-ኩነት ይተሓዝ። ይኹን ደኣ እምበር ክታቦት ዝወግኡ ግድን ሓካይም ክኾኑ ኣሎዎም ማለት ኣይከኑን።

ነዚ ብዝምልከት ሚኒስተር ጥዕና ምስቲ ዝምልከቶ ጽላ ብምልዛብ እዚ ክታቦት ብመን ክወሃብ ከም ምጅኑ ከጻርዮ ኢዩ።

እዞም ሕቶታት እዚኦም ከይተመለሱልና ክታቦት ያንሰን ነቶም ዝደልዩዎ ክንህበም ኣይንኸእልን ኢና።

እቲ ድሮ ነጻ ስራ ዘሎ ክታበት ያንሰን ውን ብነጻ እዩ ክኸውን። እቶም ነዚ ክታበት ክወስዱ ዝመርጹ ጎር-ሳዕቤናት እንተደኣ ኣርእዮም ኣብ ፍታሕ ማህሰይቲ ተሓከምቲ ሸፊነ ክህልዎም እዩ። እዚ ክታበት ብሰራሕተኛታት ጥዕና ጽቡቕ ሓበሬታን ማዕዳን ምስ ተዋህቦ ንብወለንታ ዝደለዮ ሰብ ጥራሕ ክወሃብ ከምዝኸነ ከም ሓደ ቅድመ-ኩነት ንሕዞ።

ዓለምለኸዊ ምትሕብባር

ክታበታት ኣስትራዘኔካ ኣብ ካልኣት ሃገራት ከምዝጥቀሙሉ ክንገብር ኢና። ምስ ኮሚሽን ኤውሮፓን እተን ኣብ ውዕል ኣስትራዘኔካ እቲዎት ዝኾና ሃገራት ሕብረት እኤውሮጳን ብምትሕብባር ኢና ነካይዶ።

ምስ ኣስትራዘኔካን ያንሰንን ዘለና ውዕል ኤውሮፓዊ ሕብረት ንካልኣት ሃገራት ክታበት ክንህበን የኽእለና እዩ። ብመገዲ ውዕል ምትሕብባር ኮቫክስ ንካልኣት ሃገራት ክታበታት ምሃብ ሓደ ምናልባታዊ ፍታሕ እዩ። እዚ ውዕል ትሑትን ማእከላይን እቶት ዘለወን ሃገራት ክታበታት ንክረኽባ ግደ ንክህልዎ እዩ ዕላምኡ።

ኣብ መወዳእታ ናይ ዝመጽእ ዘሎ ሰሙን ኖርወይ ናብ ኣኼባ ላዕለዎት ሰራሕተኛታት ጥዕና ኤውሮፓዊ ሕብረትን ጉጅለ 20ን ተዓዲማ ምህላዎ ሕገ-ሰቲ እዩ። ኣብኡ ክታበታት ናብ ካልኣት ሃገራት ብዝሓሸ መገዲ ንክመቐርሓ ክንሰርሓሉ ኢና። እዚ ቫይረስ እዚ ዶብ ሃገራት ከምዘይዓጦ ንፊልፕ ኢና። ከምኡ'ውን ሓደስቲ ባህርያት ዘለዎም ዓይነታት ቫይረስ እንተደኣ መጺኦም ነቲ ኣብ ወቕቲ ክረምቲ ነርእዩ ኣወንታዊ ምዕባለ ኣብ ሓደጋ ከእትዎ ይኽእል እዩ።

ኣብዚ ለበዳ ብተደጋጋሚ ዘስመርናሉ ነጥቢ ክደግም እንተኸብይነ ውሕስነት ኩለን ሃገራት ከይተረጋገጹ ማንም ሰብ ውሑስ ክህልዎ ኣይክእልን ኢዩ።

መዛዘሚ

ብዛዕባ ክታበታት እወታውን ኣሉታውን ሓበሬታ ክመጻና ከምዝኸነ ሚንስተር ጥዕናን ክንክንን ቤንት ሃይዩ ብቐጻሊ እዩ ዝነግረና። ሎሚ እነቕርቦ ዘለና ሓድሽ ሓበሬታት ገሊኦም ብጽቡቕ ክቕበሉዎ እዮም። ገሊኦም ከኣ ብኣሉታ ክቕበሉዎ ምዃኖም ኢሊ እግምት። ጽቡቕ ጌሩ ኸኣ ይርደኣኒ እዩ።

ምኽንያቱ ውሳኔታት መንግስቲ ገሊኦም ሰባት ቅድሚ እቲ ዝተጸበዩዎ እዋን ክኸተቡ እዮም ማለት እዩ። ገሊኦም ድማ ንቁሩብ ዝተናውሐ ግዜ ክጸበዩ ከግደዱ እዮም። ነዚ ምግምጋሙ ኣጸጊሙና እዩ። እዞም ውሳኔታት ክንሕልፎም ከለና ከኣ ቀሊል ኣይነበረን።

ቅድሚያ ሕጂ ዝነገርኩኹም ከዘኻኸረኩም ይፈቱ። እዚ ኩነታት ብሓደ ኢና ንገጥሞ ዘለና- ብሓደ ከኣ ከንወጾ ኢና።

መንግስቲ ኣሕሊፉዎም ዘሎው ውሳኔታት ናብ ንቡር ንምለሰሉ ግዜ ከቃላጥፈልና እዩ- ብሓባር።